

**BSOBAC - 3 22V
BACHELOROPPGAVE VÅREN 2022**

Barns medvirkning i foreldretvistsaker med høy konflikt

Universitetet
i Stavanger

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

Bachelor i sosionom

Antall ord i oppgavebesvarelsen: 12 679

*BSO BAC 3 22V Bacheloroppgave med forskningsmetode
Kandidatnummer: 7196*

«Den viktigste stemmen får sjelden sin rettmessige plass blant alt det praktisk og følelsesmessig kompliserte de voksne, og særlig foreldrene, er opptatt av. De profesjonelle som involveres i disse sakene har et særlig ansvar for å få frem barnas stemme.»

(Barneombudet, 2012)

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for tema.....	5
1.2 Fra tema til problemstilling.....	6
1.3 Avgrensing.....	6
1.4 Formål med oppgaven.....	7
1.5 Begrepsavklaring.....	7
2.0 Faglig kunnskap og kunnskapsgrunnlag	9
2.1 Barneloven og barnevernloven.....	9
2.2 Høykonflikt og lojalitetskonflikt.....	10
2.3 Konsekvenser for barn som lever under foreldrekonflikter.....	11
2.4 Barns rettigheter.....	11
2.4.1 Barns rett til medvirkning.....	12
2.4.2 Barnets beste.....	13
3.0 Metode	14
3.1 Ulike metoder.....	14
3.2 Valg av metode – kvalitativ og kvantitativ metode.....	14
3.3 Litteraturstudie.....	15
3.3.1 Fordeler og ulemper med litteraturstudie.....	15
3.4 Litteratursøk.....	16
3.4.2 Inklusjon- og eksklusjonskriterier.....	17
3.5 Analyse i en oversiktstabell.....	18
3.5.1 Oversikt over artiklene.....	19
3.7 Kildekritikk til artiklene.....	21
4.0 Presentasjon av funn	22
4.1 Sammendrag og funn av de vitenskapelige artikler.....	22
5.0 Drøfting	26
5.1 Barns deltakelse i høykonfliktsaker.....	26
5.2 Lojalitetskonflikt.....	28
5.3 Innhenting av informasjon og kartlegging av barnets omsorgssituasjon.....	29
5.4 Beskyttende holdning.....	31
5.5 Foreldrekonflikt / barns alder og modenhet.....	32
5.6 Samtale med barn og fokus på barnets beste.....	33
5.7 Oppsummering.....	35
6.0 Avslutning	36
7.0 Litteraturliste	37

1.0 Innledning

I 2020 opplevde omtrent 25 000 barn at foreldrene gikk i fra hverandre, og tallet har vært synkende de siste årene (Bufdir, 2021). Likevel er det flere barn som opplever sterke og langvarige konflikter mellom foreldrene etter samlivsbrudd, og dette blir en ekstra belastning for barn i form av trivsel og utvikling (BLD, 2013, s. 6).

Konfliktfylte samlivsbrudd kan føre til alvorlige konsekvenser for barna, og det blir derfor viktig at avgjørelsene som gjelder barn tar hensyn til og ivaretar barn som står i dette. Dersom foreldrene har felles barn under 16 år, må de møte til 60 minutters obligatorisk mekling, og målet med meklingen vil være å sikre et godt foreldresamarbeid der barnets beste står sterkt (Bufdir, 2021). 75 % av foreldrene blir enige om en avtale i forhold til foreldreansvar, bosted og samvær (Barneombudet, 2012). De aller fleste foreldre klarer å ha et godt samarbeid i etterkant av et brudd, der de selv lager avtaler omkring barna. Likevel er det barn som havner i foreldrenes konflikter etter samlivsbrudd. Barne, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2013, s. 5) skriver i sin veileder at det går utover barns utvikling dersom de lever i omsorgssituasjoner preget av vedvarende høyt konfliktnivå mellom foreldrene.

Barneverntjenestens oppgave handler om å «sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling», får nødvendig hjelp til rett tid, jf. bvl §1.

I de mest konfliktfylte sakene blir barneverntjenesten involvert. Barneverntjenestens oppgave blir her å kartlegge omsorgssituasjonen til barn. Dersom barn lever under høyt konfliktnivå blant foreldrene, kan dette gå utover deres daglige omsorg, og konflikter kan utgjøre omsorgssvikt for barn (BLD, 2013, s. 6). Jeg vil i denne oppgaven gå nærmere inn hvordan barnevernsarbeidere kan sikre barns stemme i sakene med høy konflikt blant foreldrene.

1.1 Bakgrunn for tema

Temaet i oppgaven er: barns medvirkning i foreldretvistsaker med høy konflikt.

I min praksisperiode var jeg i barneverntjenesten. Der jobbet jeg med flere høykonfliktsaker, og hvordan en kunne skjerme barna for å bli dratt inn i konfliktene med foreldrene. Det kan være svært skadelig for barn som lever tett på konflikter, og dette fikk vi se i flere av sakene vi jobbet med. Det var en spesiell sak jeg jobbet med i praksisperioden, hvor et barn på 10 år ble plassert i fosterhjem. Barnet hadde under hele sin oppvekst levd under foreldrekonflikter, og vekslet på å bo i to hjem. Til slutt endte barnet opp hos moren, før hun en dag ble akutt plassert i beredskapshjem og videre til fosterhjem.

Etter at barnet har bodd i fosterhjem, ser en hvor skadet det har blitt av foreldrekonfliktene. Barnet har ikke hatt de vanlige ADL ferdigheter, da det har vært så opptatt av konfliktene, og fosterforeldrene føler de starter på nytt. I tillegg har barnet stått i en lojalitetskonflikt mellom mor og far, der mor har sagt vonde ting om far, og barnet har tenkt at hun må overta mors meninger for å ikke såre mor. Barnet har derfor hatt sine meninger om far, men blitt overrasket da samværene startet opp igjen, da hennes meninger om far viste seg å ikke være reelle. Barnet har stått i en lojalitetskonflikt også ovenfor foreldrene og fosterforeldrene, da hun har sagt at hun ikke ønsker å bo hos fosterforeldrene til mor men sier til barneverntjenesten at hun har veldig lyst til dette. Far og mor søker likevel om tilbakeføring og mer samvær, og saken skal behandles i Fylkesnemnda. Hvordan skal da barneverntjenesten sikre barns stemme og det barnet egentlig mener når barnet har stått i høyt konfliktnivå mellom foreldrene og lojalitetskonflikt.

Min bacheloroppgave kommer også etter at jeg leste rapporten fra Barneombudet «Barns stemme stilner i stormen». Denne rapporten handler om hvordan systemet – fra familievernkantoret til domstolen håndterer konfliktfylte samlivsbrudd, og hvordan de vektlegger barnets beste i vurderingene. Selv om saken rundt bosted og samvær er avsluttet, opplever ikke barna at konfliktene tar slutt. De lever derfor videre med konfliktene. Som ansatt i ulike hjelpeinstanser er det viktig å sikre at barn får mulighet til å bli hørt. Barneombudet kom i rapporten med ulike tiltak som kan være med på å styrke systemet. Jeg ønsker likevel å gå nærmere inn på hva barneverntjenesten kan gjøre for å sikre barns stemme i disse komplekse og sammensatte sakene. Rapporten har altså vært en del av grunnlaget som har vekket min interesse for dette temaet (Barneombudet, 2012).

1.2 Fra tema til problemstilling

Bakgrunnen for temaet «*barns medvirkning i foreldretvistsaker med høy konflikt*» er både personlig og profesjonelt. Det er personlig i form av egen erfaring på dette området, samt hvordan en kan møte denne problematikken i jobbsammenhenger. Temaet er veldig aktuelt og nyttig i det videre arbeidet som ansatt i barneverntjenesten. På bakgrunn av temaet har jeg kommet frem til følgende problemstilling:

Hvordan kan en sikre barnets medvirkning i en høykonfliktsak med tanke på foreldrekonflikter og lojalitetskonflikt?

1.3 Avgrensning

Flere andre instanser arbeider også med høykonfliktsaker. Hovedsakelig familievernkontoret, men også helsestasjon, barne- og ungdomspsykiatrien, barnehage og skole. Det kunne vært spennende å se hvordan de arbeider i disse sakene, men grunnet oppgavens omfang har jeg valgt å konsentrere meg om barneverntjenesten. Det finnes også mange ulike konflikter, men de barneverntjenesten som oftest møter i sine saker er av en slik varighet og intensitet, at de blir betegnet som høykonflikter (Nordhelle, 2016, s. 18 – 19). Jeg har derfor valgt å fokusere på de mer alvorlige konfliktene, som går utover barns trivsel og utvikling.

Ansatte i barneverntjenesten møter på flere utfordringer i arbeidet med høykonflikt, blant annet i forhold til samarbeid, innhenting av informasjon og konsekvensene det har for barn og unge å leve under slike forhold. I min oppgave vil jeg fokusere på utfordringene knyttet til barnets medvirkning, hva som kan gjøre det vanskelige å vurdere barnas stemme og hvordan barneverntjenesten kan sikre barns stemme. Utfordringene som ikke er relevante opp mot min problemstilling, vil bli nevnt videre i oppgaven, men ikke gått noe særlig inn på.

1.4 Formål med oppgaven

Formålet med bacheloroppgaven vil være å belyse problemstillingen min, og se mer på om det er noe barnevernsansatte kan gjøre for å sikre barns stemme, herunder meninger i saker som omhandler dem. Saker med høy konflikt blant foreldrene er vanskelig og krevende, og jeg vil se nærmere på hvordan barnet medvirker i disse sakene. Både i forhold til om de får sagt sine meninger, og om meningene blir vektlagt av de som arbeider rundt barnet.

Problemstillingen vil bli belyst ved hjelp av forskning og systematiserte erfaringer som kommer frem i fagfelleverderte artikler.

1.5 Begrepsavklaring

Barns rett til medvirkning

I 2018 kom bestemmelsen i Lov av 17. juli. Nr. 100. 1992 om barneverntjenesten (barnevernloven (bvl)) §1-6, og hensikten med denne var å presisere at barn har rett til å medvirke i alle forhold som gjelder barnet etter denne barnevernloven, og i hele barnevernssaken (Prop. 169 L, 2016 – 2017, s. 43). Departementet foreslo da å fjerne aldersindikasjonen, og ønsket å lovfeste at alle barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal gis informasjon og anledning til å uttale seg direkte for både barneverntjenesten og fylkesnemnda (Prpóp. 169 L, 2016 – 2017, s. 41). Dette er tatt inn i barnevernloven og det fremkommer av bvl §6-3.

Konflikt

Å definere konflikter er vanskelig, da vi har mange ulike typer konflikter. Konflikter kan være både store og små, og Ekeland har kommet med følgende definisjon til konflikter mellom mennesker:

«Vi kan snakke om konflikt når forskjeller mellom mennesker som er avhengige av hverandre, oppleves som uforenelig og truende i forhold til egne behov og interesser, og når det skapes spenninger og følelser fordi en av partene opplever at den andre benytter makt for å påvirke situasjonen til egen fordel» (2004, s. 88).

Høykonflikt

Høykonflikter er konflikter «*som er så intense og langvarige at de får negative konsekvenser*» (Helland & Boren, 2015, s. 11). De negative konsekvensene kan enten gå utover de som er i konflikten, eller de som står konflikten nær (Helland & Boren, 2015, s. 11).

Lojalitetskonflikt

Lojalitetskonflikt kan bety flere ting. Lojalitet er en verdi som holdes høyt i vårt samfunn, og lojalitet mellom barn og foreldre gir trygghet. Begrepet lojalitetskonflikt i denne oppgaven vil handle om barn som føler seg presset til å velge mellom foreldrene (Strandbu & Thørnblad, 2015, s. 287).

Mekling

En mekler er en som står i midten av konfliktene, og meklere tar ikke noens side. I 1993 ble det etablert foreldremekling, der ikke bare de som skilte seg, men også de som hadde barn sammen skulle mekle om samarbeidet om barna etter bruddet (Ekeland, 2004, s. 197).

Dersom foreldre går fra hverandre, og har barn under 16 år, må de møte til en time obligatorisk mekling, jf. Lov av 8. april. Nr. 7. 1981 om barn og foreldre (barnelova (bl)) § 51.

2.0 Faglig kunnskap og kunnskapsgrunnlag

I dette kapittelet introduseres den faglige kunnskap og relevant teori knyttet opp til temaet om barns stemme i høykonfliktsaker. Jeg vil blant annet gå inn på forholdet mellom barneloven og barnevernloven, barns ulike rettigheter, konfliktbegrepet – men også høykonflikter og lojalitetskonflikter. Dette vil bli belyst ved hjelp av begreper som er definert tidligere i oppgaven.

2.1 Barneloven og barnevernloven

Høykonfliktsaker i barneverntjenesten havner mellom to lovverk: barneloven og barnevernloven. Dersom foreldre er uenige omkring samvær, fast bosted og foreldreansvar er det familievernkontoret de aller fleste henvender seg til. Uenighetene som oppstår blant foreldrene omkring disse temaene havner under barneloven (Jevne, 2017). Videre er familievernet sitt mandat å gjennomføre mekling med foreldre, jf. barnelova §51, og foreldrene skal utarbeide ordninger som skal være til barnets beste, jf. barnelova § 48 (BLD, 2013, s. 9).

Dersom foreldrene står i langvarige og fastlåste konflikter, kan dette få en negativ effekt på deres omsorgsevne, og videre føre til at barnets helse og utvikling bli skadet (BLD, 2013, s. 9). Da barneverntjenestens oppgave er å sørge for at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får rett hjelp til rett tid jf. bvl § 1-1 havner dette under barneverntjenestens oppgave og ansvar. Familievernkontoret har ansvaret for å følge opp barneloven, mens barneverntjenesten skal undersøke barnets omsorgssituasjon etter barnevernloven.

Mange foreldre kan ha gode foreldreferdigheter, men får så stort fokus på konflikten, at barnet forsvinner. Familievernkontoret er blant annet en av de som oppdager konfliktene, og sender bekymringsmelding til barneverntjenesten. Men også andre private eller offentlige melder fra om konflikter, og i enkelte tilfeller kan foreldrene selv ta kontakt med barneverntjenesten (BLD, 2013, s. 10). Når barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding, og kriteriene for å åpne en undersøkelse er oppfylt, skal barneverntjenesten undersøke forholdene nærmere, jf. bvl §4-3. Barneverntjenesten har tre måneder på å undersøke hjemmesituasjonen og etter denne tid skal barneverntjenesten vurdere om det skal bli satt inn hjelpetiltak eller om

undersøkelsen skal henlegges. I de alvorligste sakene kan barneverntjenesten fremme sak for Fylkesnemnda om omsorgsovertakelse.

2.2 Høykonflikt og lojalitetskonflikt

Under begrepsforklaringen har jeg definert begrepet konflikt og høykonflikt. Konflikter kan oppstå når det er ulikheter blant mennesker som skal samhandle. For eksempel hvis det er uenigheter om en sak innad i en familie. At partene i konflikten er gjensidig avhengig av hverandre, er det som ofte skaper konflikt, men også det som er viktig for at konflikten blir løst (Helland & Boren, 2015, s. 11). At parter er gjensidig avhengig av hverandre, kan eksempelvis være foreldre som har felles barn, men som har gått fra hverandre.

Høykonflikt er en type konflikt, som ofte varer over tid og er mer intens for de som står i og nær konflikten. Helland og Boren skriver at det mangler en god definisjon på høykonflikt, men det henvises ofte til par som er så uenige at konflikten er ødeleggende for dem eller barna (2015, s. 11). Disse parene blir omtalt som høykonfliktpar, og det som skiller disse fra andre par er at konfliktene er mer personorienterte, kroniske, fiendtlige og fastlåste (Helland og Boren, 2015, s. 54). Målet til den ene parten i en høykonfliktsak vil ofte være å ødelegge den andre og å vinne konflikten selv (Helland og Boren, 2015, s. 25).

Nordhelle (2016, s. 18 – 19) skriver at høykonflikt ofte knyttes opp mot foreldrekonfliktsaker. Hun nevner tre sentrale kjennetegn: intensitet, varighet og hvor fastlåst konflikten er. Å vurdere om en konflikt er høykonfliktsak er mer en subjektiv følelse, og bør vurderes ut fra de tre nevnte kjennetegnene. Intensitet handler om det følelsesmessige nivået i saken, varighet handler om når konfliktene startet og om det eventuelt må tas videre i domstolen, mens fastlåshet kan handle om at foreldrene ikke ønsker å møte den andre forelderen sitt krav eller vise forståelse til den andre parten (Nordhelle, 2016, s. 18). Høykonfliktsaker eller foreldrekonflikter i barneverntjenesten handler ofte om at foreldrene er så uenige, at de glemmer barnet i konflikten og hva barnets egentlig beste er.

Flatabø (2018) beskriver lojalitetskonflikt på denne måten: *«Lojalitetskonflikt (eller lojalitetsskvis) brukes gjerne for å beskrive hvordan barn kan føle seg dratt mellom lojaliteten til to foreldre. Lojalitet til en forelder vil da i ytterste konsekvens måtte vises gjennom illojalitet mot den andre, hvis konfliktnivået er høyt nok og involvering av barna sterk nok».*

Videre skriver Flatabø (2018) at lojalitetskonflikt ofte oppstår når barnet blir involvert i voksenkonflikten, kombinert med bebreidelser og skyldfordeling. Dette kan føre til at barna føler et press til å velge en av foreldrene sin side.

2.3 Konsekvenser for barn som lever under foreldrekonflikter

Folkehelseinstituttet (2012) har forsket på hvilke konsekvenser det har for barn som lever under foreldrekonflikter. De har i denne rapporten blant annet skrevet om hvordan barn blir påvirket dersom foreldrene er uenige under samlivsbrudd. I denne fremkommer det at de ser en sammenheng mellom foreldrekonflikt og en forsterkning av barns problemer (Folkehelseinstituttet, 2012). Dette kan ha sammenheng med at barna ofte blir dratt inn i spørsmålene som omhandler blant annet hvor de skal bo og ordninger rundt samvær.

Videre har det også vist at dersom barn lever under forhold med høyt konfliktnivå blant foreldrene, kan det føre til høyere grad av tilpasningsvansker. Det er også dokumentert at foreldrekonflikt kan føre til mistilpasning hos barn, og spesielt dersom barn trekkes inn i konflikten (Harold & Sellers, 2018). Sudland & Neumann (2021, s. 143 – 144) skriver at barn som har levd under foreldrekonflikter hadde en del indre stress, press og frykt som følge av at de over tid hadde levd med dette. Noen av barna viste også symptomer på nedstemthet og mistriivsel, andre utviklet depresjon eller angstproblematikk, noen fikk skolerelaterte problemer som skolevegring og konsentrasjonsvansker mens andre barn viste fortvilelse og sinne som kunne gå utover de rundt.

2.4 Barns rettigheter

I arbeid med barn er det viktig at ansatte i barneverntjenesten har barnet i sentrum og både ser og forstår barnet. FNs menneskerettighetserklæring fra 1948, har flere konvensjoner som staten har ratifisert. Dette betyr at staten må bringe både lovverket og praksis i tråd med konvensjonen (Paulsen & Studsrød, 2019, s. 27). Flere av de grunnleggende bestemmelsene fra barnekonvensjonen, er tatt inn i Grunnloven av 17. mai 1814 (grl), blant annet i grunnlovens §104 der både barnets beste og barns rett til medvirkning er sentrale prinsipper. Barnets beste og barns rett til å bli hørt er to viktige prinsipper som jeg har valgt å gå nærmere inn på.

2.4.1 Barns rett til medvirkning

For å ta avgjørelser omkring barnet, er det viktig at barnet selv kommer til ordet og blir hørt. Barnekonvensjonens artikkel 12 sikrer både medbestemmelse og innflytelse for barn (Paulsen & Studsrød, 2019, s. 30). At barn har rett til å bli hørt handler om at barnet skal få mulighet til å uttale seg, at barnet skal bli lyttet til og at barns meninger blir tatt hensyn til (Sandberg, 2020, s. 99). Videre i artikkel 12 nr. 2 står det at barnet har rett til å bli hørt i rettslig og administrativ saksbehandling (Sandberg, 2020, s. 107 – 108). Dette handler om at barnet skal få mulighet til å uttale seg, men det er ikke en plikt, og derfor må de ikke dersom barna ikke selv ønsker. Artikkel 12 setter ikke et gitt årstall til hvor gamle barna må være før de kan uttale seg, da dette må vurderes i forhold til det enkelte barn og barnets forutsetninger (Sandberg, 2020, s. 109).

Barns rett til medvirkning er videre nedfelt i barnevernloven, og er en del av formålet til bvl. Barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å uttale seg i alle forhold som omhandler dem, jf. bvl §1-6. Med alle forhold som gjelder barnet, betyr dette ikke bare de store spørsmålene, men også små spørsmål dersom det handler om barnet. Barneverntjenesten skal vektlegge barnets meninger i samsvar med dets «alder og modenhet». Videre i bvl §6-3 står det at barn som er 7 år, men også yngre barn som er i stand til å danne egne synspunkt, skal gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelser som omhandler barnet. Etter barnevernloven er barna part i egen sak fra de er 15 år (Sandberg, 2020, s. 113).

Paulsen og Studsrød skriver om tre ting som inngår i barns rett til medvirkning: *«1) at barnet får informasjon, 2) at barn gis mulighet til å uttrykke sine egne meninger og 3) at barns meninger tas med i betraktningen når beslutninger skal fattes, og at meningene da tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet»* (2019, s. 30). Barnet skal få informasjon som angår dem, og videre få mulighet til å uttrykke sine meninger før en til slutt må vurdere hvordan en skal vektlegge barnas meninger. Barna må ikke uttale seg, men de skal få mulighet til å gjøre det, jf. bvl §6-3. Å la barn medvirke har vist seg å ha positive effekter, blant annet at de som ble hørt, følte seg verdsatt, fikk utvikle sin kompetanse og fikk bedre selvtillit (Paulsen & Studsrød, 2019, s.31). Som ansatt i barneverntjenesten skal en legge til rette for at barn kan medvirke og si sin mening.

Når en arbeider med barn, må en ta en individuell vurdering av barnets modenhet i forhold til hvordan en skal vektlegge barns meninger. Etter bl §31 skal det legges stor vekt på barnets mening etter at det er fylt 12 år, men barnelovens regler vil ikke gjelde i barnevernssaker. Dette da det i barnevernloven ikke er nedfelt en bestemt alder, men må vurderes ut fra barnets alder og modenhet, og da barnevernloven er spesiallovgivningen er den denne man i barnevernssaker forholder seg til (Sandberg, 2020, s. 125). Barnekonvensjonen derimot har heller ingen aldersgrense, og en må også her ta en helhetsvurdering ut fra alder og modenhet (Sandberg, 2020, s. 124). I 2018 kom bvl § 6-3 a om at det skal komme frem i vedtaket hva som er barnets synspunkt, hvordan dette er blitt vektlagt og barnets beste vurderinger.

2.4.2 Barnets beste

Barns rett til å bli hørt henger nært sammen med artikkel 3 om barnets beste, da barnets synspunkter må tas med i vurderingene på hva som er barnets beste (Sandberg, 2020, s. 101). I alle avgjørelser som handler om barnet selv, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barna må få mulighet til å si noe om hva de tenker er deres beste. Barnets beste er et dynamisk begrep og hva som er til det beste for barnet er et verdispørsmål av allmennmenneskelig karakter (Haugli, 2020, s. 55 – 56).

Prinsippet om barnets beste kommer også frem i grunnloven §104 andre ledd, barneloven §48 og i bvl § 4-1. Det er ikke alltid enkelt å finne hvilke tiltak og løsninger som er til barnets beste, men dette må barnevernsarbeidere vurdere ut fra lovverket. Barnevernloven sier likevel lite om hva som er barns beste (Brynildsrud, 2019, s. 208). I vurderinger av barnets beste i saker etter barnevernloven og barneloven, er det en helhetsvurdering av barnets situasjon. Dersom barnet får være med å medvirke, vil dette føre til at ansatte i barneverntjenesten vet hva som er viktig for barna og at de vet hva som skal til for å sikre barnets beste. Større grad av medvirkning fra barn vil føre til at en sikrer at beslutninger og avgjørelser vil være til barnets beste. Når ansatte i barneverntjenesten snakker med barna, vet de hva som blir viktig for barna og kan ta dette med videre i arbeidet.

3.0 Metode

3.1 Ulike metoder

I følge Kvale & Brinkmann betyr metode veien til målet (2009, s. 121). En metode er måten man samler inn data på, altså hvordan dataene bli kategorisert, analysert og tolket (Rienecker & Jørgensen, 2007, s. 249). Vilhelm Aubert (1985) definerer metode på denne måten:

«En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener ette formålet, hører med i arsenalet av metoder (referert i Dalland, 2020, s. 53).»

En skiller hovedsakelig mellom to metoder: kvalitativ og kvantitativ metode, og begge disse er gode måter å innhente informasjon på. Kvalitativ metode handler om å forstå deltakernes perspektiv og rette blikket mot de som deltar sine hverdagslige handlinger i en naturlig setting (Postholm, 2020, s. 18). Dalland skriver at kvalitative metoder vektlegger meninger og opplevelser som ikke kan måles eller tallfestet (2020, s. 54). Kvantitative metode handler derimot om at en bruker målbare enheter og tall for å komme frem til et resultat. Enten man bruker kvalitativ eller kvantitativ metode, vil man få en bedre forståelse av det man setter seg inn i, men hovedforskjellen handler om måten datainnsamlingen skjer på (Dalland, 2020, s. 54 - 56).

3.2 Valg av metode – kvalitativ og kvantitativ metode

Når jeg skulle velge hvilken metode jeg ville bruke i forbindelse med min bacheloroppgave, foretok jeg en vurdering av de ulike metodene. Dette for å vurdere hvilken metode som var mest hensiktsmessig og som best ville belyse min problemstilling. Jeg velger metode ut fra det som jeg mener vil gi meg god data og faglig grunnlag til å svare på problemstillingen (Dalland, 2020, s. 56 - 57).

På bakgrunn av min kompetanse ble litteraturstudie valgt som den mest hensiktsmessige metoden. Et begrenset tidsrom kan gjøre det vanskelig å samle inn data fra informanter tidsnok og det å ikke gjennomføre en undersøkelse som kan virke re - traumatiserende for barn, har spilt inn på metodevalget. Dette er ting som kunne ha svekket oppgavens pålitelighet. Grunnet oppgavens størrelse har jeg valgt å bruke fire vitenskapelige publikasjoner som drøftingen blir bygget på.

3.3 Litteraturstudie

Litteraturstudie handler om å søke etter vitenskapelige artikler i relevant database (Støren, 2013, s. 37). En må da bruke teori, begreper og studier som allerede er kjent, publisert og forsket på. Litteraturstudie handler om å systematisere kunnskap, som vil si å søke kunnskap, samle, vurdere og til slutt sammenfatte den. Formålet med litteraturstudie er å få mer informasjon om det som skjer på fagfeltet rundt den valgte problemstillingen, ved å skape kunnskapsbase. Kunnskapsbasen skal bidra til forståelse for problemene og kontroversene innenfor fagfeltet (Støren, 2013, s. 17).

3.3.1 Fordeler og ulemper med litteraturstudie

Fordelen med bruk av litteraturstudie er at det er veldig fleksibelt i forhold til problemstilling. Dette i form av at når en innhenter data og funn, kan en fremdeles endre problemstillingen. Men fleksibiliteten endres når en må benytte seg av allerede eksisterende kunnskap, og en får derfor ikke egen vinkling på studien (Støren, 2013, s. 17). En annen fordel med å bruke litteraturstudie er at en kan ta for seg et stort utvalg med informasjon for å skape en helhet. Det skaper en bedre oversikt og et helhetsbilde av forskningsområde (NTNU, 2018, 13:38).

En ulempe med å bruke litteraturstudie er at internett gir ubegrenset muligheter til å søke litteratur (Trygstad & Dalland, 2020, s. 148). Det var derfor være viktig for meg å begrense søkene og få oversikt over de artiklene som var aktuelle mot min problemstilling. I tillegg til dette kan alle som vil dele ting på internett. Det er derfor viktig å vurdere hvem som har publisert litteraturen (Trygstad & Dalland, 2020, s.142). En annen ulempe ved å bruke litteraturstudie er at kunnskapen fort kan bli utdatert, så lenge fagområdet stadig er i utvikling (Trygstad & Dalland, 2020, s. 156).

3.4 Litteratursøk

Det finnes mye relevant teori innenfor temaet jeg har valgt om **barns medvirkning i foreldretvistsaker med høy konflikt**. Jeg har funnet ulike forfattere som har skrevet om temaet og ulike perspektiver på temaet for å kunne drøfte problemstillingen på en best mulig måte. Jeg har valgt to norske og to engelske fagfelleverderte artikler for å både belyse og drøfte temaet.

Søkene ble utført i perioden februar til mars 2022. Jeg har valgt å søke i følgende databaser: Academic Search Premier, Google Scholar, Idunn og Oria, da disse er anerkjente databaser for litteratursøk. Disse fire ble brukt for å få en tverrfaglig og bred litteraturfremstilling i oppgaven min. I begynnelsen utførte jeg bevisste søk i Oria og Idunn, innenfor mitt tema for å få inspirasjon. Etter hvert gikk jeg over til mer systematiske søk hvor jeg i hovedsak brukte Oria, da jeg syntes den var enklest å forstå. Søkeordene ble også sjekket i de andre databasene. Søkeordene jeg brukte har variert ut fra problemstillingen, og jeg søkte både på norsk og engelsk. Det vil da være viktig å ha noen språklige avgrensninger, og avgrense søkene i forhold til problemstillingen (Trygstad & Dalland, 2020, s. 149).

Jeg brukte følgende søkeord i prosessen: «barns stemme», «barns mening», «barns medvirkning», «høykonflikt», «foreldrekonflikt», «samlivsbrudd», «childrens voice», «childrens participation», «child positions» & «parental conflict». Det var mye pensum omkring dette temaet, men det var likevel problematisk å finne relevant vitenskapelige artikler knyttet opp mot problemstillingen. Søkeordene ble brukt med flere ulike kombinasjoner for å finne ulike resultater. Jeg har også sett på tidligere pensumlitteratur, og andre oppgaver knyttet til dette for å lete meg frem til artikler. De fleste artiklene som jeg fant, har henvist til annen litteratur, og på denne måten har jeg også funnet frem til en annen litteratur som databasene ikke viste. For å få de mest relevante resultatene og ikke for mange artikler, brukte jeg inklusjons- og eksklusjonskriteriene. Likevel ble pensumet funnet gjennom en aktiv og strukturert søking på de ulike databasene.

3.4.2 Inklusjon- og eksklusjonskriterier

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Fagfelleverderte artikler som er relevant opp mot min problemstilling	Ikke fagfelleverderte artikler
Publisert de siste fem årene, mellom 2016 - 2021	Publisert før 2016
Artiklene er skrevet på norsk eller engelsk	Artikler som handler om barneverntjenester utenfor Norge
Artikler som skriver om barneverntjenestens rolle i høykonfliktsaker	Artikler som skriver om andre instansers rolle i høykonfliktsaker
Artikler som handler om barns medvirkning	Artikler som ikke er relevant for å belyse min problemstilling

Tabell 1: Oversikt over inklusjons- og eksklusjonskriterier

Retningslinjer for bacheloroppgaver gitt av Universitetet i Stavanger, påpeker viktigheten av å gjennomgå og studere artiklene. Jeg gikk både gjennom overskrifter, sammendrag og fulltekst for å finne artiklene som best passet min problemstilling. Under prosessen kom jeg frem til fire fagfelleverderte artikler som kunne bidra til å belyse problemstillingen min.

Søkeprosessen vil jeg gå nærmere inn på nå.

Ovenfor har jeg skrevet ned inklusjonskriterier og eksklusjonskriterier som både er satt sammen av kriteriene fra UIS og egne kriterier. I søkeprosessen skrev jeg ned både inklusjon- og eksklusjonskriterier for hva jeg skulle søke og hva jeg ønsket å finne. Disse kriteriene er med på å avgrense søkene, da en for eksempel i Oria kan velge at en skal ha artikler som er publisert etter 2016. Artiklene måtte videre handle om barneverntjenestens møte med foreldrekonflikter, og ikke andre instanser som arbeider med dette. For min oppgave var det også viktig at artiklene kunne overføres til norske forhold, og handlet om det norske barnevernet.

For å finne de to første norske artiklene mine, valgte jeg å bruke databasen Oria. I Oria var det enkelt å orientere seg frem, og jeg valgte «avansert søk». Dette gjorde at jeg kunne avgrense søkene mine til de siste fem årene og til de fagfelleverderte tidsskriftene. Når jeg da søkte

«barn i foreldrekonflikter» fikk jeg opp 11 treff. Jeg så gjennom alle 11 treffene, leste sammendragene til dem, og fikk øynene fort opp for den første artikkelen min, nemlig: «*For det er jo alvorlige saker*». *Barnevernets møte med fastlåste foreldrekonflikter* (Sudland & Neumann, 2021).

Jeg brukte den samme prosessen for å finne den andre artikkelen, bare jeg brukte søkeordene «barns stemme etter samlivsbrudd». Jeg fikk også da 11 treff i Oria, og leste gjennom alle overskriftene, men kun 3 sammendrag før jeg fant min neste artikkel: *Barns stemme ved samlivsbrudd: en kvantitativ studie av barns meninger om egen livssituasjon etter samlivsbrudd* (Sunde, Larsen & Helland, 2021).

Da jeg hadde søkt lenge og kombinert ulike søkeord, uten å finne artikler som kunne passe til min problemstilling, valgte jeg å gå over til engelske artikler. Jeg valgte likevel å holde meg til de samme avgrensningene, men brukte mye av de sammen søkeordene bare oversatt til engelsk. Jeg søkte på «childrens voice», «childrens participation», «child positions» og «parental conflict». Når jeg kombinerte søkeordene «childrens participation in parental conflict», fikk jeg over 20 000 treff. Jeg valgte likevel å lese gjennom en del av overskriftene og sammendragene, før jeg til slutt fant mine to siste artikler: «*Keeping balance*», «*Keeping distance*» and «*Keeping on with life*»: *Child positions in divorced families with prolonged conflicts* (Stokkebekk, Iversen, Hollekim & Ness, 2019) og *Child welfare workers' perceptions of children's participation: a comparative study of England, Norway and the USA* (Kriz & Skivenes, 2017)

3.5 Analyse i en oversiktstabell

Jeg gjennomført en tematisk analyse basert på Aveyards oppskrift (2018, s. 141) for å komme frem til temaene som de vitenskapelige artiklene tok opp. En tematisk analyse handler om å finne de sentrale emnene i artiklene, og dette gjorde jeg ved å lese sammendrag og konklusjonsdelen til de vitenskapelige artiklene (Aveyard, 2018 s. 142).

For å få god oversikt over funnene mine, valgte jeg å lage en oversiktstabell. Aveyard skriver at å lage en oversiktstabell er en god måte å sortere funnene på, samtidig som en oppsummerer alt i et dokument. At jeg først leste artiklene individuelt før jeg sammenlignet

dem og så dem i tabellen, gjorde at jeg fikk en mer helhetlig oversikt og forståelse rundt temaet og problemstillingen. Dette sammenlignet med å lese artiklene alene (Aveyard, 2019, s. 137 - 138). Oversikten i tabellen gjør at jeg enkelt kan finne frem til metoden de brukte for å komme frem til resultatet og se hvilke temaer de kom frem til.

3.5.1 Oversikt over artiklene

Artikkel:	«For det er jo alvorlige saker». Barnevernets møte med fastlåste foreldrekonflikter (2021)	Barns stemme ved samlivsbrudd: en kvantitativ studie av barns meninger om egen livssituasjon etter samlivsbrudd (2021)	«Keeping balance», «Keeping distance» and «Keeping on with life»: Child positions in divorced families with prolonged conflicts (2019)	Child welfare workers' perceptions of children's participation: a comparative study of England, Norway and the USA (2017)
Forfatter:	Cecilie Sudland og Cecilie Basberg Neumann	Dina Helene Sunde, Linda Larsen og Maren Sand Helland	Jan Stokkebekk, Anette Christine Iversen, Ragnhild Hollekim og Ottar Ness	Katrin Kriz & Marit Skivenes
Metode:	Intervju	Selv – rapport – data i FamilieForSK - studien	Dybdeintervju	Intervju
Subjekter:	31 barnevernsansatte	503 barn (7-15 år)	9 barn i alder 10 – 16 år	91 barnevernsansatte, herunder 26 fra den norske barneverntjenesten
Sentrale temaer:	Konsekvenser for barn som lever under foreldrekonflikter, lojalitetskonflikt, informasjonsinnhenting fra barn og foreldre, barn får for mye ansvar.	Lojalitetskonflikt, hyppighet og intensiteten av konflikter påvirker om barn uttrykker sine meninger, foreldrekonflikt og barns meninger har liten sammenheng og barns alder påvirker om barna danner seg meninger	Barna blir ansvarliggjort for konflikten, barn lar være å uttrykke sine meninger for å holde balansen i familien, lojalitetskonflikt og at lojalitetskonflikten kan ha uheldige konsekvenser for barna	Barns medvirkning, viktigheten av å høre barnet, barns alder og modenhet påvirker hvordan man skal vektlegge barnas meninger, barn deltar over en viss alder og barns rett til beskyttelser trumfer medvirkningsretten

Tabell 2: Oversikt over de vitenskapelige artiklene

3.6 Studiens troverdighet og kildekritikk

All informasjon som vi kan bruke i det skriftlige arbeidet er kilder (Trygstad & Dalland, 2020, s. 139), og informasjonen kan komme fra blant annet lærebøker, internett eller tidsskrifter. Det å finne riktige og gode kilder krever arbeid, og kildene må gjennom en prosess, hvor en må vurdere både kvalitet og relevans som det har for arbeidet. Å anvende kildekritikk handler om to ting, på den ene siden handler det om å finne frem til litteraturen som på best mulig måte kan belyse problemstillingen. På den andre siden handler det om å gjøre rede for litteraturen som en bruker i til å belyse problemstillingen (Trygstad & Dalland, 2020, s. 143).

Når en skal kontrollere om de vitenskapelige artiklene er gode, vektlegger jeg gyldighet, reliabiliteten og relevansen til oppgaven. Artiklenes relevans til oppgaven vil jeg komme nærmere inn på senere i oppgaven. For å vurdere gyldigheten til artikkelen, må en sjekke om kilden er troverdig. En må da se på opphavet til kilden, og hvilken type kilde det er snakk om (Trygstad & Dalland, 2020, s. 143).

Trygstad & Dalland (2020, s. 144) rangerer vitenskapelige tidsskrifter øverst i deres kildehierarki, ettersom tidsskrifter har redaksjoner som sikrer kvaliteten i artiklene. Uavhengige fagpersoner vurderer også om artiklene holder til vitenskapelige standarder, og begge disse sikrer validiteten. De fire vitenskapelige artiklene jeg har valgt er utgitt i tidsskrifter som har nivå 1 og nivå 2 i følge Norsk senter for forskningsdata (NSD). De tre første artiklene som er på nivå 1 er hentet fra Tidsskriftet Norges Barnevern, Tidsskriftet Barn og Children and Youth Services Review. Den siste artikkelen er på nivå 2 og kommer fra tidsskriftet Child & Family Social work (Kanalregister, hentet 17.03.2022). Dette sikrer kvaliteten på artiklene, og styrker både gyldighet og reliabiliteten. Det at artiklene har flere informanter, bidrar til at det kommer inn flere synspunkter på temaet og styrker troverdigheten.

I min oppgave har jeg valgt ut fire fagfelleverderte artikler som skal belyse min problemstilling, og jeg vil påstå at jeg har vært nøyaktig og grundig i arbeidet med å finne disse artiklene. Når jeg lette etter artiklene, ble det viktig å være kildekritisk og finne artikler som var relativt nye, samtidig som de skulle ha en relevans til oppgaven. En potensiell svakhet med artiklene, er at det var krevende å finne artikler som kunne være med å belyse mitt tema. Dette da min problemstilling inneholder flere deler som bør være med i artikkelen.

Både barns stemme, høykonfliktsaker eller foreldrekonflikter og at de har falt under barneverntjenesten er tre ledd som burde være med i en artikkel. Jeg fant fire artikler som var veldig relevant opp mot min problemstilling, men med ulikt innhold. Tre av dem inneholdt barn i høykonfliktsaker, der spesielt to handlet om barneverntjenestens møte med disse sakene. For å kunne drøfte bedre, mente jeg det var viktig å få med en artikkel om barns medvirkning generelt. Jeg valgte derfor ut den siste artikkelen for å få et mer generelt synspunkt på barns medvirkning.

3.7 Kildekritikk til artiklene

Metoden som ble brukt i Sunde, Larsen & Helland (2021) til datainnsamlingen kan være en svakhet. Dette da barna som ble intervjuet lettere kunne være preget av en sosial ønskverdighetsbasis siden de svarte på spørsmålene direkte til intervjueren. Derfor vil de få annerledes svar enn de eldre barna som svarte på spørreskjemaer (Sunde, Larsen & Helland, 2021, s. 50). En begrensning med Stokkebekk et., al. (2019), handler om at intervjuobjektene kan føle en lojalitetskonflikt, som hindret dem i å beskrive familielivet på en riktig måte. Selv om de ivaretok de fleste hensyn, kan noen av barna holde igjen på hvordan de egentlig har det i forhold til hvordan foreldrene kommer til å reagere på det de svarer.

Det kan være en svakhet at to av artiklene inneholder min oversettelse fra engelsk til norsk, ettersom de opprinnelig er skrevet på engelsk. Oversettelsen kan tolkes annerledes av andre, som kan føre til en annen forståelse av teksten. Likevel vil det mest sannsynlig ikke spille inn på betydningen av innholdet da jeg har vært grundig i min oversettelse.

4.0 Presentasjon av funn

Videre i oppgaven vil jeg presentere artiklene jeg fant gjennom søkeprosessen som er beskrevet ovenfor. Artiklene vil være med på å belyse min problemstilling. Først vil jeg skrive sammendrag og funn fra de fire artiklene, før jeg skriver om dens relevans til oppgaven. Funnene i artiklene vil være grunnlaget for drøftingen i neste kapittel.

4.1 Sammendrag og funn av de vitenskapelige artikler

Artikkel 1: Cecilie Sudland & Cecilie Basberg Neumann, (2021). «For det er jo alvorlige saker» - Barnevernets møte med fastlåste foreldrekonflikter.

Formålet med artikkelen er å utforske hvordan barnevernsarbeidere undersøker og vurderer bekymringer knyttet opp mot barn som lever med foreldrekonflikter. Det som kom frem av intervjuene var at barnevernsarbeiderne var bekymret for barn som lever under foreldrekonflikter. Dette handlet om at barna hadde mye indre stress, press og frykt som følge av at de over tid hadde levd med foreldrekonflikter. Et annet resultat av studien var at barna ble stående i lojalitetskonflikt mellom foreldrene som førte til at barnet følte seg presset til å velge en av partene. Barnet får da et større ansvar enn det som er anbefalt. I tillegg kan barnet ta avstand fra den ene forelderen som en konsekvens av konflikten, og derfor miste en viktig omsorgsperson.

Videre i intervjuene kom det frem at det var vanskelig å kartlegge omsorgssituasjonen til barn som levde med foreldrekonflikter. Dette hadde sammenheng med at andre instanser hadde lite informasjon om konflikten, og at det foreldre sa, ga et lite troverdig bilde av hvordan det egentlig var. Da det var vanskelig å innhente informasjon fra foreldrene, trakk noen barnevernsarbeidere frem viktigheten av å snakke med barn. Men det er også utfordringer i forhold til å snakke med barn. Dette handler om at når barnet først åpner seg, blir en usikker på om informasjonen egentlig gir dem mer kjennskap til hvordan barnet selv opplevde situasjonen.

Artikkelen er relevant for min oppgave, da temaene som artikkelen tar opp er med på å belyse problemstillingen. «For det er jo alvorlige saker» er relevant da det tar opp barneverntjenestens møte med høykonfliktsaker, og utfordringene man møter. De nevner

blant annet vanskeligheter med informasjonsinnhenting da det er vanskelig å fange opp hva barnet egentlig mener, og dette med lojalitetskonflikt, at det er vanskelig å vite hvorvidt en skal stole på det barnet sier.

Artikkel 2 – Dina Helena Sunde, Linda Larsen og Maren Sand Helland (2021). *Barns stemme ved samlivsbrudd: En kvantitativ studie av barns meninger om egen livssituasjon etter samlivsbrudd.*

Artikkelens formål var å se om det var et mønster i forhold til barnas meninger om ulike spørsmål etter foreldrenes samlivsbrudd, og om det er noen kjennetegn ved barnet, familien eller konflikten som spiller inn på om barna danner seg meninger.

Dersom barnet sto i en lojalitetskonflikt opplever de det som vanskelig å si noe om hjemmeforholdene hos den ene eller andre forelder. Det fremkommer i artikkelen at barn ikke hadde så klare meninger om ulike spørsmål til egen livssituasjon. Da det kommer frem at foreldrekonflikter er skadelig for barn, var det rimelig å tenke at hyppighet og intensitet på foreldrekonflikter ville påvirke om barna hadde tydelige meninger. Hovedfunnene fra studien er at konflikt mellom foreldrene har liten sammenheng med barnas uttrykk for egne meninger. Dette understreker viktigheten av barn som aktive aktører og at de må gis mulighet til å få uttrykke sine meninger uavhengig av foreldrekonflikter.

Barns alder hadde også betydning for barns meninger, og dette tyder på at eldre barn er mer opptatt av få en mulighet til å uttrykke sine meninger i saker som gjelder dem. Men eldre barn hadde også mindre meninger om bosted og foreldresamarbeid. Resultatet viste også at barn av foreldre som holder på å flytte fra hverandre har like store meninger som barn som bor i to hjem. Artikkelen viser til viktigheten av at barn høres under og etter samlivsbruddet. Barns behov for å bli hørt gjelder for de fleste barn, men hva de vektlegger varierer med alderen.

Denne artikkelen er relevant mot min oppgaven da den tar for seg barns stemme etter samlivsbrudd, og i hvilke grad kjennetegn ved barnet, familie og foreldrekonfliktene har betydning for om barn danner seg meninger om ulike aspekter. Artikkelen går inn på dette med lojalitetskonflikt, og hvordan barnas meninger blir påvirket av konflikten.

Artikkel 3 – Jan Stokkebekk, Anette Christine Iversen, Ragnhild Hollekim & Ottar Ness (2019). «Keeping balance», «Keeping distance» and «Keeping on with life»: Child positions in divorced families with prolonged conflicts.

Artikkelens formål er å vise til hvordan barn posisjonerer seg i langvarige konflikter etter skilsmisse, og se om dette passer sammen med at barn opp gjennom tidene har blitt fremstilt som ofte uten handlefrihet. Barn inntar nemlig tre dominerende posisjoner for å håndtere foreldrekonflikter. Disse tre handler om å holde balanse, holde avstand og holde på med livet. Den første posisjonen handlet om å holde balanse, der familiekonflikt kan lage en forstyrrelse i familien og noen barn fryktet for at de ikke klarte å holde balansen eller å bli dratt inn i konfliktens uro. Noen barn tok en posisjon der de holdt seg unna konflikten og var stille, mens de litt eldre tok posisjonen som ansvarlig. Å holde seg unna konflikten handlet om å finne en balanse mellom foreldrene og andre familiemedlemmer. Videre gjør barna en innsats for å unngå å velge side i konflikten, og barna uttrykte ikke sine meninger om konfliktfylte emner, da de prøver å holde balansen i familien. Å være den ansvarlige handlet om at en fikk ansvar for igangsettelse av konflikter i forhold til en av foreldrene eller mellom foreldrene.

Den andre posisjonen handlet om at barna opplevde utfordringer knyttet til den ene forelderen, som førte til at barna tok avstand for å redusere de negative effektene av utfordringene. Den tredje posisjonen handlet om å klare seg selv, gjøre hverdagsrutinene og få nødvendig støtte. Det handlet også om hvordan de mestret hverdagen og om deres evne til å ikke bli påvirket av forstyrrelser fra familiekonfliktene. Barna som bodde i to hjem snakket om å høre den ene parten snakke stygt om den andre, og at de måtte være forsiktige med informasjonen de sa fra det ene huset til det andre. Lojaliteten dette skaper, kan ha uheldige sosiale og psykologiske konsekvenser for noen, mens andre barn klarer å holde balanse.

«Keeping balance, keeping distance and keeping on with life» er tre ulike posisjoner barn inntar for å håndtere foreldrekonfliktene, og er relevant da den nevner dette med lojalitetskonflikt og konsekvensene av dette. Videre er det med å belyse problemstillingen min da artikkelen blant annet tar opp dette med at barn bevisst velger å ikke si sin mening, og at mange barn blir ansvarliggjort for både konflikten, og dersom de kommer med uttalelser som gjør at konflikten blusses opp igjen.

Artikkel 4 – Katrin Kriz & Marit Skivenes (2017). *Child welfare worker's perceptions of children's participation: a comparative study of England, Norway and the USA (California)*.

Artikkelens formål er å undersøke hvordan barnevernsarbeidere i England, Norge og USA oppfatter barns medvirkning. 26 av disse intervjuene var norske svar, og selv om artikkelen sammenligner resultatene i disse tre landene, har jeg valgt å fokusere på hva de 26 informantene fra Norge svarte.

Funnene i artikkelen var blant annet at barns deltakelse i Norge handlet om å snakke med barn, lytte til dem og involvere dem i sakene. 81 % av arbeiderne snakket om barns medvirkning og viktigheten av å høre barnet. Dette handlet både om å involvere barnet og inkludere deres perspektiv i beslutninger som gjelder dem. Mange av informantene nevnte også alder, modenhet, beskyttende holdning og evne til å danne seg mening, som de vurderte hvordan de skulle lytte til barn. En tredjedel av informantene vektla også viktigheten av at barn trengte beskyttelse, og at det er mange som ikke alltid vet hva som er deres beste. 38 % av de norske informantene sa at barns medvirkning ikke alltid er hensiktsmessig dersom det ville skade dem, og at barns rett til beskyttelse trumfer medvirkningsretten.

Norske barnevernsansatte støttet barns deltakelse i saken, og det norske utvalget hadde en var orienterte i forhold til barns deltakelse. 65 % av de norske informantene nevnte at barns deltakelse var avhengig av barnas alder, og de følte at barnet kunne delta etter en viss alder og et vist nivå av modenhet. Modenhet ble ofte nevnt som barnas evne til å forstå situasjonen. I Norge ble 7 år ofte nevnt som alderen når barn er gamle nok til å delta i saker som gjelder dem.

Den siste artikkelen «Child welfare workers' perceptions of children's participation» er relevant mot min oppgaven, da den handler om medvirkning generelt og hvordan man vektlegger barns medvirkning. Selv om den er generell er den relevant opp mot min problemstilling, da den nevner hva medvirkning innebærer, vektleggingen av det og noen utfordringer som kan oppstå.

5.0 Drøfting

I neste del av oppgaven vil jeg gå nærmere inn på funnene og diskutere dem. Jeg vil bruke den faglige kunnskapen sammen med funnene til å drøfte problemstillingen: *Hvordan kan en sikre barnets medvirkning i en høykonfliktsak med tanke på foreldrekonflikter og lojalitetskonflikt?* Det vil først bli drøftet barns medvirkning og ulike utfordringer som barneverntjenesten møter i høykonfliktsakene, blant annet at barna havner i en lojalitetskonflikt og vanskelighetene med informasjonsinnhenting. Videre vil jeg drøfte hvordan man skal vektlegge barns meninger i forhold til alder og modenhet. Avslutningsvis vil jeg gå inn på samtaler med barn og viktigheten av å ha fokus på barnet.

5.1 Barns deltakelse i høykonfliktsaker

Barn har rett til å medvirke i alle forhold som gjelder dem, jf. bvl §1-6. Videre i bvl §1-6 står det at barnet har rett til å uttrykke sine synspunkt, de skal få informasjon og bli lyttet til. Et intervjuobjekt i Kriz & Skivenes (2017, s. 12) sa at barns medvirkning handler om å høre hva de tenker om egen situasjon. Dersom barna ønsker, bør de få delta. Men da er det viktig å sikre at de ikke skal få noe ansvar for det som blir uttalt. De skal alltid bli hørt og være involvert i avgjørelser som gjelder dem. Barns rett til medvirkning er lovfestet i både bvl §1-6 og bvl §6-3. Hensikten med bvl §1-6 som har kommet i senere år, var å tydeliggjøre at barns rett til medvirkning gjelder i hele barnevernloven og ved alle stadiene i barnevernssaker (Prop. 169L, 2016 – 2017, s. 44). Når barn får medvirke i saken, får en også barnets perspektiv på saken. Dette fører til at en kan gjøre gode vurderinger på hva barnets beste er, og resultatet i saken blir mer riktig for barnet (Prop 169 L, 2016 – 2017, s. 43).

Selv om det er lovfestet at barnet skal få medvirke, skriver Barne- og likestillingsdepartementet (Prop. 169 L, 2016 – 2017, s. 43) at undersøkelser i liten grad viser at barn får være med å medvirke i kontakt med barneverntjenesten. Videre opplever barn at de ikke får nok informasjon, og at de i liten grad får bidra med informasjon. Det er derfor viktig som ansatt i barneverntjenesten at en gjennom hele saksgangen informerer barnet, og gir dem mulighet til å bidra med informasjon.

Et annet intervjuobjekt hos Kriz & Skivenes (2017, s. 14) sa følgende:

«I understand [participation] to be about speaking with children. [I]'ll try to find out how they are. In an investigation, I think that there is no age limit for participation of children»

Intervjuobjektet sier noe om at hun ikke tenker det er en aldersgrense for når barn skal få medvirke. Dette samsvarer med det som står i lovverket. Barnekonvensjonens artikkel 12, har ingen aldersindikasjon for når barn skal bli hørt, men det står at «barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt», har rett til å uttale seg om disse (Sandberg, 2020, s. 195). I barnevernloven §6-3 står det at et barn som er fylt 7 år, men også yngre barn, som klarer å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis mulighet til å uttale seg (Prop. 169 L, 2016 – 2017, s. 40). Det er altså lovfestet i norsk barnevern, at barn som er fylt 7 år anses som gamle nok til å delta. Dersom barn er mindre enn 7 år, må man ta en vurdering på om de er i stand til å danne seg egne synspunkter. Dersom de er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal også disse få uttale seg. Dette vil være en skjønsmessig vurdering for saksbehandlere i barneverntjenesten, og det vil derfor også variere. For å bli mer sikre på disse avgjørelsene, kan det være greit å snakke med de som kjenner barnet godt. Enten det er foreldrene, skolen eller barnehagen. Disse vil kunne hjelpe å si noe om barnets modenhet, for å styrke barneverntjenestens vurdering på barns mulighet til medvirkning.

Det fremkommer også i forarbeidene at barns rett til medvirkning handler om at barnet skal bli informert, bli hørt, få anledning til å uttale seg i trygge omgivelser og gi barnet følelsen av at det er blitt hørt og tatt hensyn til (Prop. 169 L, 2016 – 2017, s. 39). I Sunde, Larsen & Helland (2021, s. 55) kommer det frem at medbestemmelse er viktig for barn. Over halvparten av barna ville være med å bestemme bosted, og ønske om medbestemmelse økte med alderen. Likevel var det nesten en fjerdedel av barna som mente at dette ikke var så viktig for dem. Dette tyder på at barna vegrer seg for å bli ansvarliggjort for beslutningen. På den andre siden var det 4 % som ikke ønsket å være med på å bestemme hvor de skulle bo, noe som kan tyde på at de stoler på at foreldrene tar avgjørelser som tar hensyn til barnas ønsker og behov. Samtidig kan dette også bety at de vegrer seg for å være med i beslutningene.

Gard og Wæhler (2019) skriver at mange barn syntes det er utfordrende og fortelle deres side, da de er redd det kan såre den ene forelderen. Mange ønsker at foreldrene skal bli enige og bestemme, slik at de slipper å bli ansvarliggjort for avgjørelser og valg de tar. Dette henger også sammen med at de står i en lojalitetskonflikt mellom foreldrene, men dette vil jeg komme nærmere inn på i neste del.

5.2 Lojalitetskonflikt

Som nevnt handler lojalitetskonflikt om barn som føler seg presset til å velge mellom foreldrene (Strandbu & Thørnblad, 2015, s. 287). Det ene intervjuobjektet i Sudland & Neumann (2021, s. 143 – 144) sa: *«I mange tilfeller blir barnet satt i midten der de må velge, men hvem er det som er i stand til å gjøre det? Det fører ofte til at barnet holder med den ene og velger bort den andre»*.

Et annet intervjuobjekt i Stokkebekk et. al. (2019, s. 122) pekte også på hvor vanskelig det er å ikke bli dratt inn i familiekonflikten:

« [...] It is really difficult to choose who I ..., who I shall team up with. Sometimes it's just like that ... But usually when there something about sister then I say like, "Ok, so that's what's happened". And then I kind of, try to not be a part of it, so that I don't have to ... kind of be mixed in, so that I have to ... for example mum and my big sister agree and then they want to talk to daddy; and he say for example "No" or is against it. Then it's kind of; them against him and then I would rather not be caught up in it, cause then there is three against one, or two against [...]».

Barn blir ofte satt i en posisjon der foreldrene setter dem opp mot hverandre, og trusselen om å velge side kan derfor oppleves som veldig utfordrende for barna. Dette kan ses i sammenheng med det som kommer frem i Stokkebekk et. al. (2019, s. 112) som peker på at familielojalitet og tilknytning er veldig viktig for barn. De tørr ofte ikke si sin mening, men velger å holde seg nøytrale for å holde balansen i familien.

I Sunde, Larsen & Helland sin artikkel (2021, s. 55) kommer det frem at barn har vanskelig med å uttrykke seg om hvilke rutiner foreldrene skal ha hjemme hos seg, når barnet står i en lojalitetskonflikt. Dette kan ha ulike forklaringer. Gard og Wæhler (2019) skriver at barna blant annet kan la være å gå på fritidsaktiviteter, da det er usikkerhet knyttet til betaling eller

om foreldrene i det hele tatt blir enige om hva. På en annen side kan dette ha sammenheng med at barna ikke vil sette krav og forventninger til den andre forelderen.

Som nevnt ovenfor skal barnas meninger vektlegges ut fra barnets alder og modenhet. Dette kan bli utfordrende når barna står i lojalitetskonflikt, da lojaliteten til foreldrene kan være avgjørende for barnas meninger. Disse utfordringene dukker særlig opp når barna blir litt eldre. Utfordringen kommer for saksbehandlere når barnas meninger skal vektlegges, og en forstår at deres meninger egentlig kommer fra foreldrene (Flatabø, 2018). Hvordan skal en da vektlegge deres uttalelser? Flatabø (2018) skriver videre at i følge rettspraksis skal barnets mening tillegges mindre vekt i vurderingene om hva som er til barnets beste, dersom meningen er påvirket av konflikter mellom foreldrene.

Sandberg (2020, s.108) skriver at i saker der det er snakk om bosted til barn, at det er flere barn som står i en lojalitetskonflikt som er så vanskelig, at de unngår å uttale seg. Som saksbehandler må en da være tydelig på til barnet at de har mulighet til å si sine meninger, uten at dette nødvendigvis betyr at de velger mellom mor og far. Sandberg skriver videre at når barnet står i en lojalitetskonflikt blir barns stemme i mindre grad vektlagt (Sandberg, 2020, s. 125). Mange velger også å la være å fortelle sin versjon da de er redde for å såre den andre forelderen. Barn uttrykker at det er godt å få snakke om det de er opptatt av og det de får til, men også hva de syntes er vanskelig å hva de tenker kunne vært annerledes.

5.3 Innhenting av informasjon og kartlegging av barnets omsorgssituasjon

I Sudland & Neumann (2021, s. 145) kommer det frem at det i disse sakene er vanskelig å innhente informasjon, og spesielt å vite hvor troverdig informasjonen er. Et intervjuobjekt her uttalte:

«Det som er viktig i disse sakene er barnas opplevelser – om de får med seg konflikten og hvordan blir de påvirket av den. Og dessverre blir de ofte informanter, men vi er kjempeavhengige av hvordan barna beskriver det fordi foreldrene har vidt forskjellige versjoner av situasjonen. Det vanskeligste i disse sakene er at det blir lagt så mye ansvar på barna»

Videre uttrykte flere barnevernsarbeidere at det var vanskelig å få barna til å snakke, og når barna først åpnet seg var det vanskelig å vite om det faktisk ga dem mer kjennskap til hvordan barna hadde det. Dette i sammenheng med at barna var så lojale mot foreldrene, at de ikke ønsket å si noe som var feil. Mange av barna ble også fortalt av foreldrene hva de skulle si til barnevernsarbeiderne, noe som gjorde det vanskelig for barnevernsarbeidere å vite hvorvidt en kunne stole på barna. Noen foreldre nektet også barnevernet å snakke med barna. Dette handlet om at foreldrene ikke følte seg hørt eller dersom foreldrene opplevde at barnevernsarbeidere ikke ga den hjelpen de selv mente de trengte. Mange ganger førte dette til henleggelse av saken, mens andre ganger kunne det føre til hjelpetiltak opp mot barnet eller mot den forelder som trengte det minst (Sudland & Neumann, 2021, s. 145 – 146).

Det blir da ofte vanskelig for barnevernsarbeidere å innhente informasjon og vurdere omsorgskompetansen til foreldrene, da de ikke får innhentet informasjon (Sudland & Neumann, 2021, s. 149). Som barnevernsansatt kan en ofte skjønne når informasjonen en får fra barna, er preget av foreldrenes synspunkter. Utfordringen med innhenting av informasjon handler om at en ikke får et helhetlig bilde av hvordan situasjonen egentlig er, og hvordan barna opplever situasjonen. Som ansatt i barneverntjenesten bør en derfor ser på ulike tiltak som kan sikre at informasjonen er reell. En bør ha sikker informasjon, og da kan man blant annet se på om informasjonen fra barnet samstemmer med skolen eller barnehagen. Videre kan en også se på om foreldrenes beskrivelse av barnet og situasjonen hjemme. Dette er ting som kan være med på å sikre at en får reell informasjon.

Omtrent halvparten av intervjuobjektene i Kriz & Skivenes (2017, s. 18) nevnte også dette med informasjonsinnhenting og utfordringer de kan møte på her. Informasjonsinnhenting inkluderer utsagn som uttrykker at barns medvirkning er viktig eller nødvendig for å få informasjon eller samle bevis i saken. Som barnevernsansatt må en snakke med barna og høre hva de sier, i forhold til hvordan de har det og hva de syntes er vanskelig. Barna er med på å gi et større og eget bilde på situasjonen.

Dersom barna ikke klarer å holde balansen i familien, inngår de ofte i en posisjon om å være ansvarlige (Stokkebekk, et. al., 2019, s. 112). En av intervjuobjektene herfra sa:

«... It is always me that is involved, because it is I that think something, or does something that they have to ... It is always me causing the problems. Or something or

another, No, not always but ... It is often me that decides to do something that makes them disagree.” (Stokkebekk, et. al., 2019, s. 112).

Barneverntjenesten må være observante på at barna ikke skal få ansvar for verken konflikten mellom foreldrene eller hvis det de uttaler, vil skape uenigheter mellom foreldrene. Dette kan føre til at barna velger å være stille, istedenfor å uttrykke hva de egentlig mener. Mange barn jobber hardt for at konflikten ikke skal blusse opp, og da tenker de at de ikke kan uttrykke sine egentlige meninger.

En annen måte å være stille på, var at foreldrene ikke snakket om konflikten. Dette vises igjen i Stokkebekk et. al. (2019, s. 133) hvor foreldrene valgte å være stille for å holde balansen i familien. Når intervjueren spurte disse barna om foreldrenes forhold, viser svaret at det er stillhet om utfordringene i familien:

«[...] They don't really talk with each other [...] I feel that they are angry at each other [...] We don't really talk that much about it [...]» (Stokkebekk, et. al., 2019, s. 113).

Dette tyder på at foreldrene ofte ikke snakket om konflikten hjemme, men på den andre siden kan det være at foreldrene ikke snakket om det for å beskytte barna. Dersom barna ikke får informasjon, lager de seg ofte verre «virkeligheter» i hodet. Det er derfor viktig at barna får den informasjonen som de trenger, ut fra deres alder og modenhet. På denne måten sikrer man at barna ikke lager det verre enn det er.

5.4 Beskyttende holdning

Det at barn fra de er små må danne seg en mening og måtte uttale den, er ikke alltid hensiktsmessig. Barn kan føle på et press til å måtte ha en mening, selv om de i mange tilfeller ikke har dannet seg en mening. Et intervjuobjekt i Kriz & Skivenes (2017, s. 15) sa følgende:

«These articles [in the law] about children's rights to be heard and have a spokesperson, sometimes this is cruel to children, I think.»

Interviewer: «why is that?»

«Because I think it is a big burden to be seven years old, knowing a case is coming up and someone is coming to ask me [the child] to have an opinion, and my dad wants me to have an opinion, and my mum wants me to have an opinion. [...] The pressure that children are exposed to in these situations is wrong, I think. Of course, I will treat children as the central person in the case, and it is our job to lift up the child in a case».

Noen ganger er ikke barns medvirkning hensiktsmessig, da det å uttrykke sine meninger kan skade dem eller at barns rett til beskyttelse settes før medvirkningsretten. Som barnevernsarbeider er det derfor viktig å balansere barns rett til medvirkning opp mot andre forhold. Barneverntjenesten har tilgang til å holde informasjon borte fra foreldrene, dersom det kan være til skade for dem. I noen tilfeller vil barnet ha det vanskelig med å si sin reelle mening og være bekymret eller redd for konsekvensene. Det kan da være aktuelt å bruke denne lovbestemmelsen, selv om verdier som åpenhet og ærlighet er viktig. Barnets beste kommer alltid først, og det må barnevernsarbeidere alltid har med seg.

5.5 Foreldrekonflikt / barns alder og modenhet

Sunde, Larsen & Helland peker på at: *«Funnene tyder også på at foreldrekonflikter i liten grad har betydning for hvorvidt barn har dannet seg klare meninger»* (Sunde, et. al., 2021, s. 54). Her ser man at barna kan være like tilbøyelige til å danne meninger og ønske medbestemmelse uavhengig av konfliktnivået til foreldrene. Dilemmaene som oppstår der barn lever med foreldre i konflikt, kan også oppstå der foreldre har mindre konflikter. Dette understreker viktigheten av at barn må være aktive aktører, og gis mulighet til å uttrykke sine meninger (Sunde, et.al., 2021, s. 55).

På den andre siden skriver Rød, Ekeland & Thuen (2008, s. 86 – 87) om at barn som står i store konflikter mellom foreldrene, syntes det er vanskelig å uttrykke egne meninger blant annet om bosted, da deres lojalitet til foreldrene står høyere. Eller som det står i Stokkebekk et. al. (2019, s. 112) så kan barna ha inntatt en posisjon der de ønsker å unngå konfliktfylte temaer eller at de ikke definerer dem som viktige. Dette kan handle om at de ikke ønsker å

skape ubalanse i familie eller mer uenigheter mellom foreldrene. Derimot står det også i Sunde, Larsen & Helland (2021, s. 55) at barn kan:

«danne seg meninger og ønske medbestemmelse uavhengig av foreldres konfliktnivå, og at de dilemmaene man har beskrevet at barn i høykonflikt kan stå i også kan gjøre seg gjeldende for barn der foreldrene har mindre konfliktfylte samlivsbrudd».

Det fremkommer i Stokkebekk et. al. (2019, s. 116) at barns alder spiller inn på om de sier sin mening eller ei. De peker på at ungdom kan føle presset til å si sin mening, mens yngre ikke følte disse forventningene.

Vekten man skal legge på barnets meninger, varierer ut fra hvilket spørsmål det er. I spørsmål om bosted og samvær, der barnets syn er gitt under press eller hvor barnet står i en lojalitetskonflikt, vil meningene vektlegges mindre. Derimot vil også styrken av motargumenter tillegges vekt, og det kan føre til at barnets mening ikke blir like mye vektlagt (Sandberg, 2020, s. 125). I barneloven § 31 står at det at barns mening skal særlig vektlegges etter fylte 12 år, men i barneverntjenesten er det ikke nevnt en alder. Sandberg (2020, s. 125) skriver at dette kan ha sammenheng med at sakene som kommer til barneverntjenesten ofte er kompliserte, og konsekvensene er vanskeligere for barnet å overskue. Videre sier Sandberg (2020, s. 126) at barnets alder styrket vekten, mens barnets modenhet både kan svekke og styrke vekten.

Synet på barn har forandret seg fra å ha blitt ansett som sårbare og passive objekter, til at barn nå er meningsbærende, kompetente og sosiale aktører. Forandringen av forståelsen av barn har fremmet en anerkjennelse om at barnet bør være en aktiv medskaper i eget liv, og er avgjørende for dagens føringer om at barn kan og bør høres i saker som gjelder dem (Sunde, et. al., 2021, s. 46).

5.6 Samtale med barn og fokus på barnets beste

Gjennom undersøkelsen etter Lov om barneverntjenester § 4-3, er det viktig å opparbeide en god relasjon til barnet, for at de skal bli trygge i samtale. Dette vil ha en avgjørende betydning for om barnet tørr å åpne seg og uttrykke sin mening (Gard & Wæhler, 2019).

Det er viktig å holde fokus og få frem barnets meninger gjennom å samtale med dem (Jevne, Olkowska & Pacuka, 2020). Paulsen og Studsrød (2019, s. 31) skriver at barnevernet ikke er gode nok til å ivareta denne rettigheten. Videre får ikke barna mulighet til å si deres meninger, som kan føre til at barneverntjenesten ikke får tilstrekkelig informasjon. Det blir derfor både viktig og sentralt å undersøke hvordan barnet har det, og hvordan de blir påvirket av foreldrekonflikten.

Landsforeningen for barnevernsbarn skriver i forslaget til endringer i barnevernloven (Prop 169 L, 2016 – 2017, s. 41) at barna trenger nok informasjon slik at de kan forme sine egne meninger. Videre må de være med å delta, og dette krever trygge voksne som kan hjelpe barn til å se på mulighetene men også konsekvensene, og veie disse opp mot hverandre.

Barneombudet (2012, s. 31) sier i sin rapport at når barna står i lojalitetskonflikt mellom foreldrene, må barneverntjenesten samtale med barna alene, og helst flere ganger. Det vil også være viktig å ha riktig kunnskap om hvordan en skal samtale med barn og hvordan en skal gå frem i samtale med barn når de lever med høyt konfliktnivå blant foreldrene (Barneombudet, 2012, s. 31). Stokkebekk, et. al. (2019, s.111) viste viktigheten av at barna skulle føle seg trygge under intervjuet, og gjorde flere tiltak for å tilrettelegge for dette. Blant annet deltok en av foreldrene i samtale før intervjuet, for å vise barna at de hadde samtykket til intervjuet slik at barnet følte de kunne se det de tenkte på. Samtidig var en av foreldrene hele veien i nærheten under intervjuet (Stokkebekk, et. al., 2019, s. 111). Dette viser litt hvor mye som skal til for at barn skal føle seg trygge, og kjenne på en følelse av at det er greit at de forteller. Som ansatt i barneverntjenesten har vi mye å lære av dette, da slik tilrettelegging er viktig for å få sikker og reell informasjon fra barna. De må føle seg trygge på den de skal samtale med, for at en skal få ærlige og gode svar.

Jevne og Ulvik (2012; Gard & Wæhler, 2019) skriver også at samtale med barn gir barnevernsansatte et bedre bilde av situasjonen. Dette da barna kan fortelle om egne opplevelser med foreldrene i høykonflikt. Derimot kan det i samtale med barn være vanskelig når barnet forteller, da en ikke vet om det er manipulasjon fra en av foreldrene eller om fortellingene er farget av lojalitet (Jevne & Ulvik, 2012, s. 27).

5.7 Oppsummering

For å oppsummere drøftingsdelen har jeg kommet frem til ulike punkter:

- Barn har rett til å medvirke i alle forhold som gjelder dem, jf. bvl §1-6. Som ansatt i barneverntjenesten må vi legge til rette for at barn skal få uttrykke sine meninger.
- I bvl §6-3 står det at barn som er fylt 7 år, men også yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, både skal informeres og gis mulighet til å uttrykke seg. I barnevernssaker er det derfor ingen nedre aldersgrense for når barnet kan uttale seg, og en må derfor gi barnet mulighet til å uttale seg uavhengig av alder.
- Som ansatt i barneverntjenesten er det også viktig å gi barna informasjon, og la dem være med å bidra med informasjonen.
- Barn syntes det er utfordrende å uttrykke sine meninger når de står i en lojalitetskonflikt. Dette kan henge sammen med at de er redd for å såre den andre forelderen eller at de ønsker å holde seg nøytrale.
- Barnas meninger skal bli tillagt mindre vekt, dersom det står i en lojalitetskonflikt mellom foreldrene.
- I høykonfliktsaker er det vanskelig å innhente informasjon, da en ikke vet hvor troverdig informasjonen er, verken fra barna eller foreldrene.
- Som ansatt i barneverntjenesten må en være obs på at barna ikke skal få ansvar for verken konflikten, eller dersom de velger å uttale seg.
- Barns rett til beskyttelse settes før barns rett til medvirkning.
- Som ansatt i barneverntjenesten er det viktig å skape en god og trygg relasjon til barnet, slik at det ønsker å uttaler sine ærlige meninger.
- Det er viktig med kunnskap om hvordan en skal samtale med barn som lever med høyt konfliktnivå blant foreldrene.

6.0 Avslutning

Flere og flere barn opplever langvarige konflikter mellom foreldre etter samlivsbrudd (BLD, 2013. s. 6). Når foreldre går i fra hverandre skal de lage ordninger omkring barna som er til barnets beste, og mange foreldre klarer dette. Likevel er det flere foreldre som ikke blir enige, og det ender i høykonflikt mellom dem. Høykonflikt har i oppgaven blitt definert som konflikter som er så intense og langvarige at de får negative konsekvenser, både for de involverte i konflikten men også de rundt i konflikten (Helland & Boren, 2015, s.11).

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan ansatte i barneverntjenesten kan sikre barns medvirkning. Jeg har brukt publiserte artikler, faglig teori og drøfting for å besvare problemstillingen min. Gjennom drøftingsdelen kommer lojalitetskonflikt mye frem, da dette både påvirker og former barns meninger. Dersom barnas meninger bærer preg av at det står i en lojalitetsskvis mellom foreldrene, vil det ikke bli vektlagt på samme måte. Som ansatt i barneverntjenesten må en ha kunnskap om hvordan en skal gå frem i samtale med barn. Dette for å først skape en relasjon slik at barna tørr å åpne seg, men også for å vite hvordan en skal gå frem. Når man har kjennskap til hva som er viktig for barna, vet man også hvordan man kan samtale med dem for å hjelpe dem å medvirke.

Som ansatt i barneverntjenesten må man inkludere barn helt fra start, man må gi dem informasjon og en mulighet til å medvirke. På denne måten sikrer man deltakelse til barn gjennom hele prosessen, og de vil få flere muligheter til å medvirke. Barn har rett til å medvirke, men som ansatt i barneverntjenesten må man huske at det er en rett og ikke en plikt. Det vil si at dersom barna ikke ønsker å medvirke, trenger de ikke det. Vi må også huske at barns rett til beskyttelse veier høyere enn barns medvirkningsrett.

Som Sunde, Larsen & Helland trakk frem trenger vi mer kunnskap om hvordan vi kan ivareta barns medvirkningsrett når foreldre går i fra hverandre og hvilke forutsetninger barn har for å ytre sine meninger og uttale seg.

7.0 Litteraturliste

Aveyard, H. (2018). *Doing a literature review in health and social care. A practical guide.* (4. utgave). Open University press

Barneombudet. (2012). *Barnas stemme stilner i stormen. En bedre prosess for barn som opplever samlivsbrudd.*

<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnas-stemme-stilner-i-stormen.pdf> * **39 sider**

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). (2013). *Forholdet mellom barnevernloven og barneloven: Barneverntjenestens rolle der foreldrenes konflikter går ut over barnets omsorgssituasjon.* <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/ny-veileder-om-forholdet-mellom-barnever/id731863/> ***45 sider**

Brynhildsrud, K. (2019) *Barnevernspedagogen som rettsanvender.* Kvaran, I., Mevik, K, Paulsen, V. & Studsrød, I. (Red.) *Barnevernspedagog: en grunnbok.* (s. 201 - 214). Oslo: Universitetsforlaget

Bufdir. (2021, 11. oktober). *Barn og samlivsbrudd.* Bufdir.

https://www.bufdir.no/statistikk_og_analyse/oppvekst/familie_omsorg_og_relasjoner/barn_og_samlivsbrudd/

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving.* (7. utgave). Gyldendal Norsk Forlag AS. ***271 sider**

Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (2022, 21. mars) *register over vitenskapelige publikasjonskanaler.* Kanalregister:

<https://kanalregister.hkdir.no/publiseringskanaler/Forside>

Ekeland, T. J. (2004). *Konflikt og konfliktforståelse.* Gyldendal Norsk Forlag AS. * **223 sider**

Flatabø, A. (2018, 31. august). *Samværsvegring ved lojalitetskonflikt.* Oslo Advokat RUV.

<https://osloadvokat.no/2018/08/31/samvaersvegring-ved-lojalitetskonflikt/>

Gard, H. S., & Wæhler, T. (20. august, 2019). *Slik hjelper vi barn i høykonfliktfamilier*. Hentet 5. april 2022 fra: <https://fontene.no/fagartikler/slik-hjelper-vi-barn-i-hoykonfliktfamilier-6.47.636568.4e83e5b5d8>

Harold, G., T. & Sellers, R. (2018). Annual research review: Interparental conflict and youth psychopathology: An evidence review and practice focused update. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, Vol. 59 (4) s. 374 – 402. <https://acamh-onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.uis.no/doi/full/10.1111/jcpp.12893>

Haugli, T. (2020). *Hensynet til barnets beste*. Høstmælingen, N., Kjørholt, E. S. & Sandberg, K. (Red.) *Barnekonvensjonen – barns rettigheter i Norge*. (s. 55 – 78). Oslo: Universitetsforlaget

Helland, M. S. & Borren, I. (2015). *Foreldrekonflikt: Identifisering av Konfliktnivåer, Sentrale Kjennetegn og Risikofaktorer hos Høykonfliktpar*. Folkehelseinstituttet, 2015
* **61 sider**

Høstmælingen, N., Kjørhold, E. S. & Sandberg, K. (2020). *Barnekonvensjonen, barns rettigheter i Norge*. (4.utgave). Universitetsforlaget, Oslo.

Jevne, K. S., Olkowska, A., & Pacuka, A. (2020). «Å gå i spagaten». Familieveilederes erfaringer og utfordringer i arbeid med foreldrekonflikter i barnevernstjenesten. *Fokus på familien*, 48(4), ss. 272-297. <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.0807-7487-2020-04-04>

Jevne, K. S., & Ulvik, O. S. (2012). Grensarbeid: Barnevernets møte med foreldrekonfliktsaker. *Fontene forskning* 2/12, s. 18-32. <https://fonteneforskning.no/pdf-15.19399.0.3.83a94787d5>

Kriz, K. & Skivenes, M. (2017). *Child welfare workers perceptions of children's participation: a comparative study of England, Norway and the USA (California)*. *Child and Family Social Work*, 2017, 22, s. 11 – 22.
<https://onlinelibrarywileycom.ezproxy.uis.no/doi/pdfdirect/10.1111/cfs.12224>

Kvale, S. & Birkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal Norsk Forlag AS.

Nilsen, W., Skipstein, A. & Gustavson, K. (2012). *Foreldrekonflikt, samlivsbrudd og mekling: konsekvenser for barn og unge*. Rapport 2012:2. Oslo: Folkehelseinstituttet
***51 sider**

Nordhelle, G. (2016). *Høykonflikt, utvidet forståelse og håndtering av mekling*. Universitetsforlaget, Oslo. ***186 sider**

Paulsen, V. & Studsrød, I. (2019) *Barnet i sentrum for barnevernspedagogens yrkesutøvelse*. Kvaran, I., Mevik, K., Paulsen, V. & Studsrød, I. (Red.) *Barnevernspedagog: en grunnbok*. (s. 25 – 36). Oslo: Universitetsforlaget

Postholm, M. B. (2020). *Kvalitativ metode – en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. (2. utgave). Universitetsforlaget, Oslo.

Prop. 169 L (2016 – 2017). *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre)*. Det kongelige barne- og likestillingsdepartement.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/23e2789a4faf47a4b32ea0867ad3a1111/no/pdfs/prp201620170169000dddpdfs.pdf>

Rienecker, L. & Jørgensen, P.S. (2007). *Den gode oppgaven*. Bergen: Fagbokforlaget AS.

Rød, P., A., Ekeland, T-J. & Thuen, F. (2008). Barns erfaringer med konfliktfylte samlivsbrudd: problemforståelse og følelsesmessige reaksjoner. *Tidsskriftet for Norsk Psykologforening*, s. 69 – 91.

Sandberg, K. (2020). *Barns rett til å bli hørt*. Høstmølingen, N., Kjørholt, E. S. & Sandberg, K. (Red.) *Barnekonvensjonen – barns rettigheter i Norge*. (s. 98 – 129). Oslo: Universitetsforlaget

Smith, L. (2020). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Høstmølingen, N., Kjørholt, E. S. & Sandberg, K. (Red.) *Barnekonvensjonen – barns rettigheter i Norge*. (s. 19 – 32). Oslo: Universitetsforlaget

Stokkebekk, J., Iversen, A., C., Hollekim, R. & Ness, O. (2019). “Keeping balance”, “Keeping distance” and “Keeping on with life”: Child positions in divorced families with prolonged conflicts. *Children and Youth Services Review*. Vol. 102. s. 108 – 199.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740919300118?via%3Dihub>

Strandbu, A. & Thørnblad, R. (2015). *Hva står på spill? Barns deltakelse og budskap i mekling*. Fokus på Familien 4 – 2015 (271 – 291). *20 sider

<https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/pdf/10.18261/ISSN0807-7487-2015-04-02>

Studsrød, I., Paulsen, V., Kvaran, I. & Mevik, K. (2019). *Barnevernspedagog – en grunnbok*. Universitetsforlaget, Oslo. * 264 sider

Støren, I. (2013). *Bare søk! Praktisk veiledning i å skrive litteraturstudier*. Oslo: Cappelen Damm AS *71 sider

Sudland, C. & Neumann, C., B. (2021). «For det er jo alvorlige saker» - barnevernets møte med fastlåste foreldrekonflikter. *Tidsskrift Norges Barnevern, Nr 2 – 2021, Vol. 98. s. 136 – 152*. <https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/pdf/10.18261/ISSN1891-1838-2021-02-05>

Sunde, D. H., Larsen, L. & Helland, M. S. (2021). *Barns stemme ved samlivsbrudd: en kvantitativ studie av barns meninger om egen livssituasjon etter samlivsbrudd*. Barn nr. 4 2021, s. 45 – 60. <https://doi.org/10.5324/barn.v39i4.3764>

Trygstad, H. & Dalland, O. (2020). *Kunnskapskilder og kildekritikk*. Dalland, O. (Red.) *Metode og oppgaveskriving* (7. utg., s. 139-166). Gyldendal Norsk Forlag AS.

*** Valgfritt pensum**

Til sammen 1278 sider